

Somalialaisten pakolaisnaisten maahanmuutto ja vastaanotto Suomessa 1990-luvulla

Kirjoittaja Katri Hirvonen-Nurmi

---

2. Artikkelit/ Taustatiedot

- - -

2.6 Naisten lukutaito avaintekijänä

Nimco Noor tekee aktiivisesti vapaaehtoistyötä somalijärjestöissä Suomessa. Omien kokemustensa vuoksi, kun hän kamppaili saadakseen koulutusta uudessa kotimaassaan Suomessa, hän muistuttaa jatkuvasti erityisesti maahanmuuttajatyttöjä siitä, että he ovat etuoikeutettuja saadessaan mahdollisuuden kouluttautua. Monet Noorin sukupolveen kuuluvat somalialaisnaiset eivät olleet motivoituneita oppimaan kieltä Suomeen pakolaisina saavuttuaan, vaan tekivät sen virheen, että jäivät ajatuksissaan vanhaan kotimaahansa. He pitivät suomen kieltä liian vaikeana oppia, mikä vaikeutti heidän mahdollisuuksiaan tulevaan koulutukseen. Somalialaiset naiset, kuten Amran Ahmed ja Nimco Noor, joilla oli englannin kielen taito, pärjäsivät paremmin. Noor palkkasi ystävänsä toimimaan tukiopettajina lastensa opettamiseen kotona ja onnistui avaamaan heille tien koulumenestykseen. Nimco Noor kertoo kokemuksistaan elämäkerrassaan:

"Nyt kun olin itsenäinen ja riippumaton nainen, aloin miettiä, mitä kaikkea voisin tehdä. Halusin tehdä yhteistyötä koulun ja naapurieni kanssa. Halusin tehdä asioita eri tavalla kuin ennen. Halusin oppia suomen kieltä ja suomalaista kulttuuria."

Myös hänen työelämänsä pääsi raiteilleen:

"Työskentelen unelmatyössäni opettajana. Koulujen avaimet ovat avaimia sydämeni eri kaappeihin ja lokeroihin. Olen innostunut ja motivoitunut, ja koen olevani hyvä työssäni. Minun on kuitenkin aloitettava opetukseni tyhjästä, koska kirjoja ei ole. Sydämeni on kuin kaivo täynnä sanoja, mutta minulla ei ole keinoja saada niitä ulos" (Luukinen & Noor 2022, 152; 199–2000).

Pienenä maana, jolla oli vain vähän aiempia yhteyksiä Somaliaan, Suomella oli vaikeuksia saada riittävästi kääntäjiä, kun se otti vastaan somalialaisia pakolaisnaisia 1990-luvulla. Nimco Noorin mukaan monille sotakokemusten traumatisoimille ja

uuden ympäristön edessä oleville naisille tapaamiset Suomen viranomaisten kanssa olivat stressaavia. Parhaita kääntäjä naisille olisivat somalinkieliset naiset itse. Vapaaehtoisten ja ammattitaitoisten somalitaustaisten naisten rekrytointi kääntäjiksi ja vertaisryhmän tukeminen kieliopinnoissa auttaisi suuresti tulevia maahanmuuttajia. Hän itse onnistui saavuttamaan monia tavoitteitaan, ja hän haluaa mennä vielä pidemmälle. Hän on tyytyväinen voidessaan antaa äänen monille somalialaisille naisille ja heidän unelmilleen, jotka eivät pysty puhumaan omasta puolestaan.

2.7 Johtopäätökset ja tulevaisuudennäkymät

Tämän vuosituhannen alussa monet somalitaustaisista "uusista suomalaisista" ovat englanninkielentaitoisina ja koulutettuina tulleet tunnetuiksi lääkäreinä, kehitysyhteistyöntekijöinä, opettajina tai runoilijoina. Silti, kuten Nimco Noor kuvaa, monet naiset kokevat transnationaalisten siteiden painolastia, joka on vaarassa ohjata heidän ajatuksensa ja unelmansa menneen Somalian muistoihin. Jotta kasvava Suomen somalitaustainen sukupolvi voisi menestyä, tarvitaan tukea suomen kielen ohella äidinkielelle - ja siten identiteetille - sekä luovia keinoja äidinkielen oppimiseen esikoulu- ja varhaiskouluiässä. Vuonna 2022 Suomen somalit juhlivat 50 vuotta omaa kielioppia ja julkaisutoimintaa. Monet toisen sukupolven somalitaustaiset suomalaiset löytävät uusia kanavia ilmaista itseään. Tämän sanallisen ilmaisunsa puolesta hyvin rikkaan kulttuurin kehitys ei ole kadonnut monikulttuurisen kotoutumisen haasteista huolimatta. Seuraavat sukupolvet nauttivat rikkaasta, eri genrejä sisältävästä verbaalisesta kulttuurista, mutta suurin osa heistä ilmaisee itseään valtavirran genrejen, kuten rap-sanoitusten, kautta.

3. Lähteet ja loppuviitteet

3.1 Loppuviitteet

(1) Somali viittaa tässä tekstissä etniseen ryhmään. Somalialainen viittaa kansallisuuteen, sekä ennen Suomen kansalaisuuden saamista että sen jälkeen.

3.2 Lähteet

Kirjallisuus:

Ahmed, Amran Mohamed, Rauhaa etsimässä – Amran Mohamed Ahmedin tarina. Golis, 2011.

Fingeroos, O.; Haanpää, R.; Heimo, A.; Peltonen, U-M. (toim.) Muistotietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä. Tietolipas 214. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2006.

Halme, Katjamaria, Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. In: Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki 2011.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1&isAllowed=y> . Katsottu 14.3.2022.

Luukinen Maippi; Noor, Nimco, Paratiisin tyttö. Like, Helsinki 2022.

Martikainen, Tuomas; Tiilikainen, Marja, editors. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos, Helsinki 2007.

Mubarak, Y., Nilsson, E., Saxén, N. Suomen somalit. Into, Helsinki 2015.

Mölsä, Mulki.; Tiilikainen, Marja, Somalialaisten maahanmuuttajien ikääntymisen ja sairastamisen kokemuksia suomessa. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, Vol 45 Nro 1. 2008.<https://journal.fi/sla/article/view/591>. Katsottu 30.9.2022.

Naski, Mervi, Kirjoittamisen työpaja: Pienoiselämäkertä. Helsingin yliopisto, koulutus- ja kehittämispalvelut. <https://luki-ilo.fi/wp-content/uploads/Kirjoittamisen-ty%C3%B6paja-Pienoisel%C3%A4m%C3%A4nkerta-Mervi-Naski.pdf> Katsottu 1.9.2022.

Ojanen, Satu, Somalinkielisten lasten äidinkielen käyttämisen tukeminen päiväkodeissa Espoossa. Thesis for Bachelor's degree in Social work. Laurea-ammattikorkeakoulu Tikkurila, Vantaa 2015. (Katsottu 30.11.2022)
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/95824/Ojanen_Satu.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Moving Memories

Creative Drives for a Changing Europe

Erasmus+ Strategic Partnership

2020-2022

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Rantonen, Eila, African Voices in Finland and Sweden. Matatu; Leiden Iss. 36, (2009): 71-83, 437-438.

Roble, Abdi; Rutledge, Doug, The Somali Diaspora: a journey away. Minneapolis, 2008.

Somalis in Helsinki. Open Society Foundations, New York, 2013 (saatavana myös pdf:nä: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/somalis-helsinki>. Katsottu 30.9.2022).

Tiilikainen, Marja; Axmed, A. M.; Lilius, M. S. (toim.), Sagaal Dayrood, Nio höstregn, Yhdeksän syyssadetta. Helsinki, 2001.

Tiilikainen, Marja, Somali Women and Daily Islam in the Diaspora. Social compass, 2003, Vol.50 (1), s. 59-69.

Van Vliet, Elma, Isä. Kerro minulle. 2019, WSOY. Verkossa luettavissa: <https://issuu.com/kirja/docs/9789510434215-isae-kerro-minulle> Katsottu 30.9.2022.

Internet-lähteet:

Ahmed, Warda, AFKEYGU WAA GARAADKEYGA SOMALI. Oma kieli, oma mieli - Oman äidinkielen oppiminen taiteen keinoin päiväkodissa. 2015. https://www.helinamuseo.fi/media/oma_kieli_oma_mieli_web.pdf . Katsottu 30.9.2022.

Tilastokeskus: Persons with foreign background. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html> Katsottu 14.3.2022.

Tilastokeskus: Migration. https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/muuttoliike_en.html . Katsottu 14.3.2022.

Creative commons -lauseke

Tekijä: Katri Hirvonen-Nurmi, Helinä Rautavaaran museo

Tämä teksti on julkaistu Creative Commons -lisenssin ehdoilla: CC BY-SA 2.0. Kirjoittajan nimi on seuraava: CC BY-SA 2.0, Tekijä: Katri Hirvonen-Nurmi, rahoituslähde: Euroopan unionin aikuiskoulutuksen Erasmus+-ohjelma. Tekstiä ja aineistoa saa jäljentää, levittää, saattaa julkisesti saataville, jakaa ja mukauttaa seuraavin ehdoin: Tekijän nimi, lisenssi sekä alkuperäisen lähteen verkkosivuston osoite on joka tapauksessa julkaistava.

Kuvien tekijänoikeustiedot löytyvät suoraan kuvien alta.

Vastuuvapauslauseke Erasmus+

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei tarkoita, että komissio hyväksyisi julkaisun sisältöä, joka heijastaa ainoastaan sen kirjoittajien näkemyksiä, eikä komissio ole vastuussa siitä, miten julkaisun sisältämiä tietoja mahdollisesti käytetään.